

شیوه‌نامه اجرایی

ارائه خدمات توان‌بخشی و مشاوره در مدارس استثنایی

(به انضمام اطلس توان‌بخشی)

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان‌بخشی

مقدمه :

با آغاز سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ و شروع به کار مدارس ، توجه به سیاست‌های ابلاغی از سوی وزارت آموزش و پرورش مبنی بر بازگشایی مدارس به صورت تدریجی از ابتدای مهرماه و اقدامات متناسب با وضعیت موجود ، مهمترین راهبرد در زمینه خدمات توان‌بخشی و مشاوره به دانش‌آموزان با نیاز ویژه خواهد بود. لذا در سال تحصیلی پیش رو ، برنامه ریزی جهت دسترسی دانش‌آموزان نیازمند به خدمات توان‌بخشی باید به گونه‌ای انجام پذیرد که هیچ دانش‌آموزی از دریافت خدمات باز نماند. از این رو " شیوه‌نامه ارائه خدمات توان‌بخشی و مشاوره در مدارس استثنایی " جهت اجرا ابلاغ می‌گردد .

۱- فعالیت‌های همکاران توان‌بخشی و مشاوره همانند فعالیت‌های همکاران آموزشی در مدرسه مطابق با دستورالعمل بازگشایی مدارس و با رعایت بخشنامه شماره ۸۶۰۶ / ۹۷۰۰۰ مورخ ۳۰ / ۶ / ۱۴۰۰ با موضوع " استلزامات و الگوی فعالیت‌های آموزشی و تربیتی مراکز و مدارس استثنایی در شرایط همه‌گیری ویروس کرونا " می‌باشد .

۲- فعالیت‌های توان‌بخشی اعم از غربالگری ، ارزیابی اولیه ، درمان ، ارزیابی ثانویه، ارجاعات ، اجرای دستورالعمل خدمات توان‌بخشی (ردیف اعتباری ۱۰۰۰۴۰۱۹۰۴ سرانه خدمات توان‌بخشی) و... از طریق سامانه جامع توان‌بخشی و مشاوره و مددکاری انجام پذیرد .

۳- با توجه به راهبرد توان‌بخشی از راه دور (Telerehabilitation) به عنوان روش جایگزین و موازی و موثر در شرایط غیر حضوری بودن آموزش ، کارگاه‌هایی با موضوع ارزیابی و درمان از راه دور به همراه کارگاه‌های ارتقاء سطح کیفی خدمات در بستر فضای مجازی ، برگزار می‌گردد .

همچنین کارگاه آموزشی سامانه جامع توان‌بخشی و مشاوره و مددکاری برای آموزش تمام سطوح کاربران شامل کارشناسان و کارشناس مسئولان توان‌بخشی و مشاوره ادارات ، مدیران ، نیروهای توان‌بخشی و مشاوره مدارس از طرف سازمان و در بستر فضای مجازی برگزار می‌گردد .

جدول زمانبندی و زمان شروع هر کارگاه از سوی معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان‌بخشی (مدیریت توان‌بخشی) به ادارات آموزش و پرورش استثنایی استان‌ها اعلام می‌شود .

با عنایت به ضرورت انجام فعالیت‌های همکاران از طریق سامانه جامع توان‌بخشی و مشاوره ، شرکت نیروهای توان‌بخشی و مشاوره و مددکاری و مدیران مدارس در کارگاه‌های مذکور الزامی است و بر همین اساس گواهی حضور در کارگاه صادر خواهد شد .

ضروری است اداره آموزش و پرورش استثنایی استان ، ضمن اطلاع‌رسانی موثر و به موقع ، نظارت لازم جهت مشارکت فعال همکاران در کارگاه‌های آموزشی ذکر شده را مبذول دارند .

۴- به منظور اتخاذ تصمیمات راهگشا جهت رفع موانع ، اداره آموزش و پرورش استثنایی استان نسبت به بررسی وضعیت مدارس از نظر منابع انسانی در زمینه توان بخشی و مشاوره همچنین امکانات و تجهیزات مورد نیاز از جمله رایانه و اینترنت اقدام و مدیران مدارس را در این زمینه راهبری نماید . با توجه به کمبود نیروی توان بخشی در مدارس استثنایی و با عنایت به بند ۱۳ بخشنامه وزارتی شماره ۱۴۰/۲۷۳ مورخ ۱۴۰۰/۶/۱۱ ، از به کار گیری نیروهای توان بخشی در پست های مدیر و معاون خودداری گردد .

۵- با توجه به دو مرحله واریز سرانه خدمات توان بخشی جهت هزینه کرد در سال تحصیلی گذشته و واریز یک مرحله جهت هزینه کرد در سال تحصیلی جاری و با توجه به تعطیلی تعدادی از کلینیک های توان بخشی و عدم ارجاع دانش آموزان ، چنانچه بخشی از این مبالغ هزینه نشده ، ضروری است اداره آموزش و پرورش استثنایی نسبت به بررسی و تعیین مبالغ باقیمانده سرانه توان بخشی بر اساس اسناد و مدارک هر مدرسه اقدام و مبالغ این فصل را در سامانه جامع توان بخشی و مشاوره و مددکاری ثبت نماید. همچنین کارشناس مشاوره و مددکاری اداره استثنایی استان لازم است بر اساس اسناد و مدارک ، مبلغ سرانه آموزش خانواده را به تفکیک بررسی و جهت ثبت در سامانه آماده نماید.

توجه : پس از ثبت و درج سرانه های خدمات توان بخشی و آموزش خانواده در سامانه ، نظارت و ارزیابی لازم در این زمینه از سوی سازمان آموزش و پرورش استثنایی صورت می پذیرد .

۶- اداره آموزش و پرورش استثنایی استان بر اساس شرایط مختلف آموزش و توان بخشی دانش آموزان اعم از حضوری یا غیرحضوری بودن مدارس و یا لزوم ارائه خدمات به صورت ترکیبی ، راهبردهای زیر را پیگیری و اجرایی نماید.

الف) فعالیت های توان بخشی در شرایط حضوری

با توجه به ضرورت تعامل چهره به چهره نیروهای توان بخشی با دانش آموزان در ارائه خدمات تخصصی ، مدیران مدارس باید ضمن تمهید مقدمات لازم جهت حضور دانش آموزان در جلسات غربالگری ، ارزیابی و درمان در مدرسه ، پروتکل های بهداشتی مناسب را در محیط فعالیت همکاران در بالاترین سطح ممکن فراهم نمایند.

ارائه تمامی خدمات توان بخشی از جمله غربالگری ، ارزیابی و درمان و مشاوره های فردی و گروهی توسط نیروی توان بخشی و مشاوره با حضور در مدرسه انجام پذیرد .

مدیر مدرسه موظف به نظارت بر ثبت نتایج درمانی در سامانه و پیگیری های لازم جهت رفع مشکلات احتمالی می باشد . در ضمن پس از انجام ارزیابی اولیه دانش آموزان و ثبت نتایج توسط نیروهای توان بخشی و مشاوره و مددکاری در سامانه ، مدیران مدارس اقدامات لازم را در سامانه جامع توان بخشی مطابق دستورالعمل خدمات توان بخشی (۱۹۰۴۰۱۰۰۰) جهت ارجاع دانش آموزان نیازمند دریافت خدمات خارج از مدرسه انجام دهند.

کارشناسان توان‌بخشی و مشاوره و مددکاری اداره آموزش و پرورش استثنایی استان جهت رفع مشکلات احتمالی، ملزم به انجام بازدیدهای دوره‌ای از مدارس و ارائه گزارش‌های لازم می‌باشند.

ب) فعالیتهای توان‌بخشی در شرایط غیرحضور

در شرایط غیرحضور، تمامی فعالیتهای حوزه توان‌بخشی اعم از غربالگری، ارزیابی و درمان در بستر فضای مجازی انجام می‌گیرد و نیروهای توان‌بخشی موظف به ارائه خدمات در فضای مجازی و ثبت گزارش‌های جلسات درمانی مطابق برنامه هفتگی مندرج در سامانه جامع توان‌بخشی و مشاوره و مددکاری هستند.

لازم است عوامل اداری و آموزشی مدرسه اعم از مدیر، معاون، سرپرست آموزشی و مشاور و مددکار اجتماعی به همراه نیروهای توان‌بخشی اقدامات و مشاوره‌های لازم را جهت حضور دانش‌آموز در جلسات درمانی مجازی انجام دهند.

در صورت عدم همکاری والدین با درمانگران جهت برگزاری جلسات درمانی در بستر فضای مجازی، نیروی توان‌بخشی موظف است ضمن ارائه گزارش کتبی به مدیر مدرسه در خصوص عدم همکاری دانش‌آموز و والدین، دیگر دانش‌آموزان نیازمند خدمات درمانی را در برنامه هفتگی موجود در سامانه جایگزین نماید.

انجام هماهنگی‌های مربوط به حضور دانش‌آموز در جلسات درمانی به عهده مدیر آموزشگاه و پیگیری آن بر عهده نیروی توان‌بخشی می‌باشد.

ج) فعالیتهای توان‌بخشی در شرایط ترکیبی

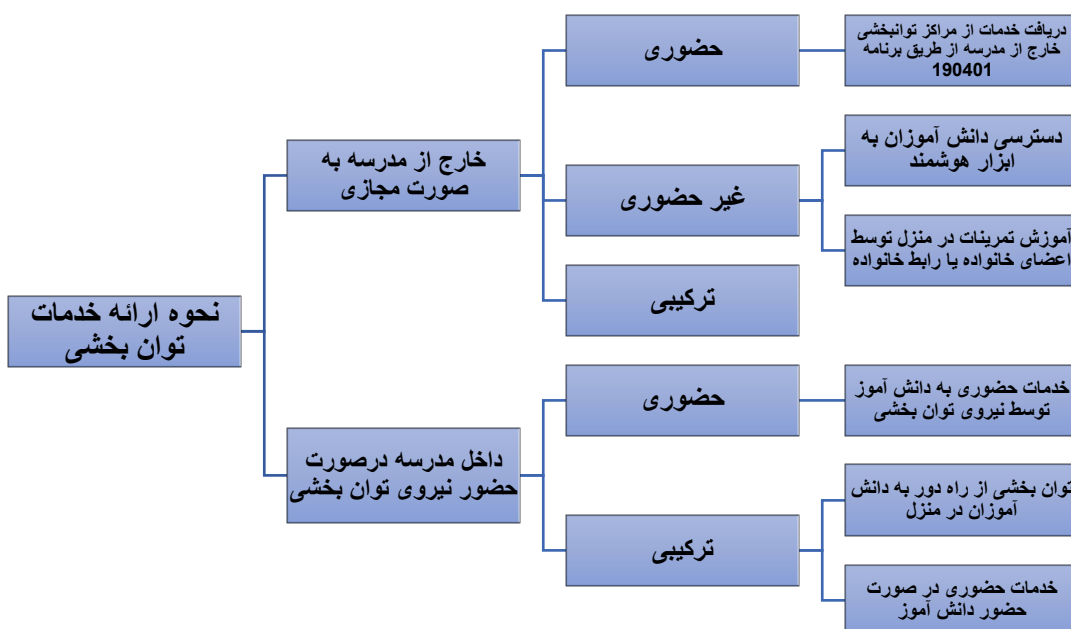
در صورت باز بودن مدارس به لحاظ قانونی و حضور کادر آموزشگاه در مدرسه، چنانچه تعدادی از دانش‌آموزان بنا بر دلایل مختلف از جمله بیماری زمینه‌ای یا نوبتی بودن حضور در مدرسه، امکان حضور کامل در مدرسه را نداشته باشند، نیروی توان‌بخشی باید پس از ارزیابی اولیه دانش‌آموز به صورت مجازی یا حضوری و با همکاری والدین یا رابط خانواده برنامه درمانی و تمرینات در منزل را تدوین و پیگیری نماید. خدمات توان‌بخشی به این دسته از دانش‌آموزان به صورت غیر حضوری و در بستر فضای مجازی ارائه و گزارش مربوط به جلسات درمانی در سامانه جامع توان‌بخشی در همان روز ثبت می‌گردد.

۷- زیست بوم جدید اقتضا می‌کند تا متناسب با نیاز، فعالیتهای جدیدی برنامه‌ریزی شود، بنابراین لازم است همانند اطلس آموزشی، اطلس توان‌بخشی نیز برای هر مدرسه تدوین شود. در اطلس توان‌بخشی، مدیر هر مدرسه باید از وضعیت تکتک دانش‌آموزان از نظر میزان نیاز به خدمات، دسترسی به اینترنت و تبلت یا گوشی هوشمند، روش و سیستم دریافت خدمات و حضوری، غیر حضوری یا ترکیبی بودن دریافت خدمات توان‌بخشی مطلع باشد و اطلس را بر این اساس تدوین نماید.

بر اساس این اطلس میزان خدمات داخل و خارج مدرسه ، دریافت خدمات از طریق سامانه جامع توان- بخشی و مشاوره و مددکاری و دسترسی والدین به ابزار هوشمند و اینترنت همچنین دسترسی به محتوای آموزشی بارگذاری شده در شبکه شاد مشخص و پیگیری می‌گردد .

۸- به منظور تدوین ، نظارت ، سنجش و ارزیابی اطلس توان بخشی در سطح استان و شهرستانها کارگروه تخصصی تشکیل گردد . پس از مشورت با دانش آموزان و اولیای آنان ، روش های بهره‌مندی از خدمات توان بخشی و مشاوره‌ای با توجه به وضعیت و امکانات خانواده و بر اساس نمودار و جدول زیر تعیین می شود .

اطلس توان بخشی در مدارس استثنایی

وضعیت دانش آموز			موضوع
دسترسی به ابزار ندارد	لپ تاپ یا رایانه	گوشی هوشمند یا تبلت	دسترسی به ابزار هوشمند
ترکیبی	غیر حضوری	حضور	نحوه ارزیابی
ترکیبی	غیر حضوری	حضور	نحوه دریافت خدمات
ترکیبی	غیر حضوری	حضور	نحوه آموزش تمرینات در منزل
مربی	خواهر یا برادر	پدر یا مادر	رابط خانواده با واحد توان بخشی

